

CESTY SPIRITUALITY

Jacques
Philippe

MALÁ CESTA svaté Terezie z Lisieux

EDICE CESTY SPIRITUALITY

Jacques Philippe

Malá cesta
svaté Terezie z Lisieux

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Philippe, Jacques, 1947-

[Voie de la confiance et de l'amour avec Thérèse de Lisieux. Česky]

Malá cesta svaté Terezie z Lisieux / Jacques Philippe ; z francouzského

originálu La voie de la confiance et de l'amour avec Thérèse de Lisieux

přeložila Kateřina Lachmanová. -- Druhé, přepracované vydání. --

Praha : Paulínky, 2023. -- 173 stran. -- (Cesty spirituality)

Obsahuje bibliografické odkazy

ISBN 978-80-7450-366-5 (brožováno)

* 27-36-055.2 * 27-789.34-055.2 * 27-584.5 * 27-184 * 2-145.3 *

2-423.79 * 27-23/-29 * 27-29 * 27 * (44) * (042.3)

– Terezie, z Lisieux, svatá, 1873-1897

– křesťanské svěťice -- Francie -- 19. století

– karmelitky -- Francie -- 19. století

– duchovní cesta

– Bůh a člověk

– důvěra -- křesťanské pojetí

– láska -- křesťanské pojetí

– křesťanská literatura -- Francie -- 19. století

– duchovní literatura -- Francie -- 19. století

– přednášky

27-5 - Liturgie. Křesťanské umění a symbolika. Duchovní život [5]

© Éditions des Béatitudes, S.O.C., 1992

© Fotografie na obálce: sv. Terezie z Lisieux jako Jana z Arku

Office Central de Lisieux

© Nakladatelství PAULÍNKY, 2023

www.paulinky.cz

ISBN 978-80-7450-366-5 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-7450-497-6 (pdf)

ISBN 978-80-7450-498-3 (ePub)

ISBN 978-80-7450-499-0 (mobi)

Druhé, přepracované vydání

„Má cesta je cestou důvěry a lásky.“

Terezie z Lisieux,
z dopisu otci Roullandovi (DT 226)

Použité zkratky Tereziiných děl

V novém překladu této knihy používáme standardní značení Tereziiných děl zavedené v kritickém vydání *Sebraných spisů* z r. 1998 (viz Thérèse de Lisieux: *Œuvres complètes*. Paris: Cerf/DDB, 1998), které používá též nový český překlad jejich stěžejní části, tzv. *Autobiografických spisů* (viz *Příběh jedné duše*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2016).

RA, RB, RC – *Rukopisy A, B, C*: viz *Příběh jedné duše* (tzv. *Autobiografické spisy*)

r/v – retro/verso (tj. rub a líc jednotlivých stran originálního rukopisu);

DT – dopisy sv. Terezie

BT – básně sv. Terezie

MT – modlitby sv. Terezie

RV – *Rady a vzpomínky* sv. Terezie

ÚVOD

Tato kniha shrnuje mé promluvy z exercicií, které jsem vedl v jedné farnosti poblíž Madridu v průběhu prvního říjnového víkendu roku 2010, tedy ve dnech kolem liturgického svátku Terezie z Lisieux.

Cílem je přiblížit čtenářům jádro poselství mladičké řeholnice, jež zemřela ve věku pouhých čtyřiaadvaceti let a kterou papež Jan Pavel II. prohlásil v roce 1997 za učitelku Církve. Chtěl bych zde přiblížit, v čem spočívá ona „zcela nová cesta“ neboli „cesta důvěry a lásky“, již Terezie objevila, žila a později také předávala druhým, když doprovázela novicky na Karmelu v Lisieux. Vnímal, že Bůh chce tuhle cestu ukázat zástupům „malých duší“, všem lidem slabým a zranitelným, aby je tak pozvedl až k nejvyššímu stupni lásky (viz závěr RB).

Krátce před svou smrtí Terezie vytušila, že ji po odchodu na věčnost čeká obrovský úkol:

„Cítím, že brzy odejdu na věčný odpočinek. Hlavně však cítím, že brzy začne moje misie, moje poslání učit milovat Boha tak, jak já ho miluji, ukazovat svou cestičku k Bohu dalším duším. Jestli dobrý Bůh vyslyší má přání, bude moje nebe na zemi až do konce

světa. Ano, chci prožívat své nebe tak, že budu konat dobro na zemi.¹

Úžasné a nečekaně rychlé šíření Tereziina učení pokračuje dodnes. Je důkazem toho, že touha mladé karmelitky nebyla pouhou iluzí. Plně korespondovala s Otcovou moudrostí, který *„tyto věci ukryl před moudrými a učenými, a odhalil je maličkým“* (srov. Lk 10,21); Bůh v tomto ohledu opět naprosto „překonal její očekávání“ (RC,3r).

Původně jsem si nemyslel, že by šest přednášek přednesených během jedné víkendové rekolekce v Madridu mohlo stačit na samostatnou knížku. Byl jsem však požádán, abych svolil k jejich vydání. Neměl jsem možnost text důkladněji zredigovat, pouze jsem přepsal záznam přednášek a snažil se trochu upravit stylistiku, některé pasáže upřesnit či doplnit a přidat odkazy a vhodné citace.

Není pochyb, že výsledek je nedokonalý; text nese známky ústního projevu, je v něm patrné časté opakování a odbočování od tématu. Přesto však může leckomu posloužit a především v lidech vzbudit touhu, aby hlouběji poznávali poselství Terezie z Li-

1 Terezie z Lisieux: *Vstupuji do života* (17. července 1897). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1992, s. 71. Kniha je českým překladem tzv. *Žlutého sešitu*.

sieux. Podle mého názoru má totiž zásadní význam jak pro Církev, tak i pro celou dnešní společnost.

V dnešním světě, který se vyznačuje takovou křehkostí a zraněností, Duch Svatý naléhavě volá ke svatosti všechny křesťany a probouzí v nich touhu žít Evangelium v celé jeho hloubce. A já se domnívám, že k tomuto cíli nevede lepší cesta než ta, již nám ukázala světice z Lisieux a na niž nás zve – cesta důvěry a lásky.

Nejlepší způsob použití této knížky bude ten, který odpovídá původnímu určení, tedy vzít si ji jako příručku pro duchovní cvičení. Můžete si na ni vyhradit třeba týden, kdy si přečtete denně jednu kapitolu, kterou pak můžete v klidu rozjímat, znovu si ji pročitat a ptát se, v čem přináší nové světlo do vašeho konkrétního prožívání, k čemu vás Pán skrze citované texty vybízí.

I. CESTA „ÚPLNĚ NOVÁ“

Hlavním tématem, jímž bych se chtěl zabývat, je důvěra v Boha. Dnešní doba je náročná a dává nám spoustu různých důvodů ke znepokojení. Proto je pro nás tak důležité růst v důvěře, prosit Ducha Svatého o sílu víry, abychom dokázali čelit všemu, co nás v životě potká.

V této souvislosti silně vnímám, že Bůh si chce stvořit nový lid, plný moci Ducha Svatého; lid, který ponese hojné ovoce k Boží slávě, pro nové hlásání Evangelia, pro dobro všeho lidstva. Půjde však o zástup maličkých a chudých, neboť pravá Boží moc není totéž co lidská síla, není to jen fyzická, psychická či intelektuální zdatnost (jakkoli jsou tyto vlastnosti užitečné). Je to síla, jež se projevuje v lidské slabosti, jak o tom mluví svatý Pavel (srov. 2 Kor 12,9). Věřím, že i během této četby jsme všichni zváni, abychom Boha pozvali právě do své nepatrnosti, chudoby a slabosti, a přijali tak novou sílu, která se zakládá na víře a důvěře.

Církev prochází náročným obdobím. Zajisté neřeší stejné problémy ve Francii, ve Španělsku i v Pákistánu, ale všichni jsme vystaveni nějakému duchovnímu boji. A víc než kdy jindy nám Pán

touží darovat svého Svatého Ducha, který přichází na pomoc naší slabosti, jak to krásně vyjadřuje list Římanům (Řím 8,26). Právě Duch Kristův nás učí se modlit, uvádí nás do pravého vztahu s Otcem a učí nás, jak věřit, doufat a milovat. A já jsem přesvědčen, že Pán chce v našich srdcích vykonat krásné věci, doslova zázraky, najdeme-li si čas na to, abychom nabízený text promodlili se srdcem otevřeným pro Boží slovo.

Knížka má dvě části: v první budu komentovat některé citace Terezie z Lisieux, neboť této světici se dostalo zvláštní milosti, aby nás uváděla do vztahu s Pánem založeným na dětské důvěře. Vyslovím zde některé Tereziiny intuice, jež jsou pro nás nesmírně důležité, a to právě v dnešní době.

Ve druhé, kratší části ukážu, jak tuto důvěru praktikovat uprostřed životních zkoušek a nesnází. Je snadné mít důvěru, když se člověku všechno daří, ale jakmile se všechno začne hatit, to je pak jiná! O to víc však potřebujeme vzbouzet důvěru. Na následujících stránkách uvidíme, jak konkrétně v důvěře vytrvat.

Terezie z Lisieux, které se říká Terezka nebo „malá Terezie“, je možná ve Španělsku méně známá, protože jde o rodnou zemi „velké Terezie“ – Terezie z Ávily. Přesto je důstojnou dcerou slavné reformátorky Karmelu a její duchovní poselství je

pro dnešního člověka velmi aktuální. Ačkoli nikdy nestudovala teologii, byla dne 19. října 1997 – tj. sto let od svého narození pro nebe – prohlášena učitelkou Církve;² tento úmysl oznámil papež Jan Pavel II. během Světových dnů mládeže v Paříži,³ což znamená, že my všichni, a zvláště mladá generace, jsme oficiálním hlasem Církve vyzváni, abychom následovali její cestu.

Nechci se zde zabývat detailně jejím životem, to by bylo příliš dlouhé. Nejranější dětství prožila v Alençonu a pak vyrůstala v Lisieux. Víme, že se záhy setkala s utrpením. Ve věku čtyř let jí zemřela maminka⁴ na rakovinu prsu, což ji hluboce poznamenalo. Zármutek z této ztráty byl pak umocněn řadou dalších odloučení, což vyvrcholilo vážným psychosomatickým onemocněním ve věku deseti let. Z něj však byla zázračně uzdravena díky „úsměvu Panny Marie“. Všechny tyto zkoušky však nezabránily v tom, aby rostla její víra a láska

2 Stala se tak třetí ženou prohlášenou za učitelku Církve (a tou nejmladší), po Terezii z Ávily a Kateřině Sienské. V roce 2012 k nim přibyla ještě sv. Hildegarda z Bingen.

3 Na tomto setkání mládeže s papežem byly přítomny i ostatky sv. Terezie z Lisieux.

4 Tereziini rodiče, Ludvík a Zélie Martinovi, byli v roce 2015 rovněž svatořečeni. Měli spolu devět dětí, ale čtyři zemřely v raném věku. Dospělosti se dožilo pět dcer, Terezie z nich byla nejmladší. Pavlína, Marie, Terezie a Celi-na vstoupily postupně na Karmel v Lisieux a Leonie – dnes již také v procesu blahorečení – do kongregace Navštívení v Caen.

k Bohu. Ve věku čtrnácti let, na Štědrý večer roku 1886, se jí dostalo dalšího uzdravení, tentokrát z přemírné přecitlivělosti. Znovu tak v sobě našla ztracenou vnitřní sílu, a díky tomu mohla v patnácti letech vstoupit na Karmel, jak si přála. Jako velmi mladá, v pouhých čtyřiaadvaceti letech, zemřela dne 30. září 1897 v klášteře v Lisieux na tuberkulózu.

Po Tereziině smrti vyšel její nekrolog, jak bylo u karmelitek zvykem. Ten byl sestaven na základě jejích autobiografických poznámek (napsaných na přání představených) pod názvem *Příběh jedné duše*.⁵ Kniha měla až nečekaně velký úspěch a záhy se rozšířila po celém světě, neboť její poselství se dotklo mnoha srdcí.

K Tereziinu věhlasu přispělo i neuvěřitelné množství vyslyšených modliteb. Například v průběhu I. světové války (tedy v letech 1914 až 1918, kdy ještě nebyla ani blahorečená),⁶ se mnoha vojákům na frontě i dalším lidem dostalo zvláštní ochrany poté, co ji vzývali.

(Známý je například příběh bl. Daniela Brottiera, misionáře, vojenského kaplana a později zakladatele slavného pařížského sirotčince *Orphelins Apprentis d'Auteuil*. Prošel bez zranění nejhoršími bitvami

5 Česky postaru nesprávně překládáno „Dějiny duše“.

6 Její blahorečení nastalo v roce 1923 a svatořečení roku 1925.

I. světové války, získal řadu ocenění za statečnost včetně válečného kříže. Až po válce se dozvěděl, že ho jeho biskup svěřil do zvláštní ochrany Terezie z Lisieux, načež s ní navázal hluboké duchovní přátelství a spolupráci ve věci péče o „své“ sirotky – *pozn. redakce*).

Jeden z mých strýců byl misionářem mezi Eskymáky na severu Kanady. Vyprávěl mi, že jejich misie byla naprostým fiaskem, chystali se už všechno vzdát. Nicméně biskup, který měl misii na starosti, podnikl cestu do Lisieux a přivezl trochu hlíny z Tereziina hrobu. Tu pak rozsypal na kanadské půdě a od té chvíle nastala vlna obrácení. Existují tisíce podobných příkladů: archiv na Karmelu jimi doslova přetéká.

Tímto způsobem se Terezie stala záhy velmi populární, její sochy najdeme po celé Evropě, ale také na Novém Zélandu, v Brazílii, místy i v Číně... Papež Pius IX. ji prohlásil za svatou 17. května 1925, a to za účasti 500 000 věřících (sic!). Ještě pozoruhodnější je skutečnost, že ji Jan Pavel II. prohlásil za učitelku Církve, což znamená, že je dnes v očích Církve jednou z nejkompententnějších osob, pokud jde o chápání a praktikování Evangelia.

Terezie píše stylem, který se nemusí všem zalíbit – je poplatný 19. století –, ale její spisy v sobě ukrývají hluboké pravdy, jsou mimořádně

silné. Jan Pavel II. prohlásil, že Terezie nám pomáhá znovu objevit jádro Evangelia, láskyplnou něhu Boha Otce. Ukazuje nám také, jak se stát před jeho tváří malými dětmi – cestu, k níž jsme povoláni úplně všichni.

„O Terezii z Lisieux lze s jistotou říct, že Duch Boží působící v jejím srdci ji uschoptil, aby lidem naší doby zpříma odhalila podstatu tajemství Evangelia: to, že jsme opravdu přijali „ducha synovství, který nám umožňuje volat: Abba! Otče!“. Její „malá cesta“ je vlastně cestou „svatého dětství“. Na této cestě je cosi jedinečného: duch svaté Terezie z Lisieux, její génius. Tato cesta zároveň potvrzuje i obnovuje tu nejhlubší a nejuniverzálnější pravdu Evangelia. Neboť která z pravd evangelního poselství je zásadnější než to, že Bůh je náš Otec a my jsme jeho děti?“⁷

Ježíš říká velmi naléhavá slova: Jestliže se neobráťte, tedy pokud se nezměníte a nebudete jako děti, nevejdete do Božího království! (srov. Mt 18,3). Je proto absolutně nutné projít touto vnitřní proměnou a stát se „malými na způsob dětí“. Terezie nám svým jednoduchým a průzračným způsobem ukazuje, co se tím míní a jak konkrétně uvádět tato slova do života: proto byla prohlášena za učitelku Církve.

7 Promluva papeže Jana Pavla II. v Lisieux z 2. července 1980.